

МИ МОЖЕМО ПОБУДУВАТИ НОВУ УКРАЇНСЬКУ ШКОЛУ¹

УДК 373:005.342(477)

Змінюємо
світ
через освіту!

У світовій освіті формуються нові ціннісні орієнтації, коли в центрі перебуває людина, а не держава. На жаль, українській школі так і не вдалося розв'язати комплекс проблем із ціннісним орієнтуванням учнів, а це означає, що учні можуть жити в постмодерністському суспільстві, в якому головною цінністю є свобода у всьому, а більшість учителів – залишатимуться у традиційній системі пострадянських цінностей, далекій від «духу нашого часу».

Як зробити наші школи та університети майданчиками, на базі яких відбувся б синтез спільних цінностей?

Відповіді на ці та інші питання шукали учасники Всеукраїнських конференцій асоційованих шкіл ЮНЕСКО в Україні.

Якою ж має бути людина XXI століття, щоб загальнолюдські цінності, загальносвітова безпека, захист прав і свобод стали реальністю, щоб кожен із нас відчував себе захищеним у цьому світі.

У статті зроблено спробу змодельовати матрицю формування такої людини в параметрах трьох вимірів – соціокультурного, освітньо-гуманістичного, політологічного. Для такої людини, **людини майбутнього**, важливіми стають **навички як основа її конкурентоспроможності особистості**.

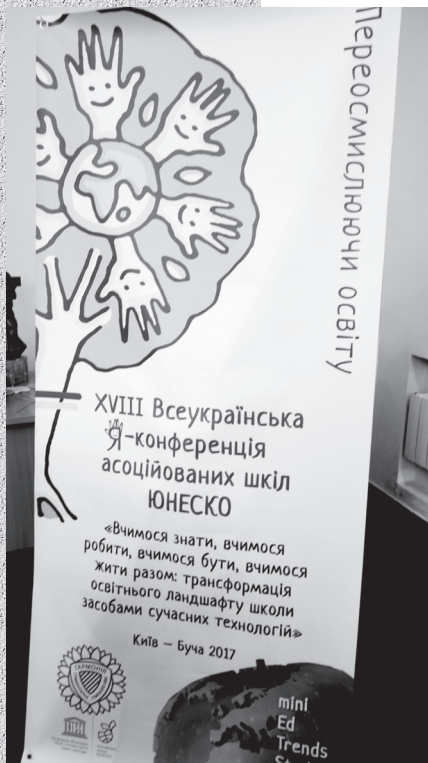
Автори діляться своїми пошуками та знахідками шляхів реалізації чо-

тирьох принципів якісної освіти – «вчитися жити», «навчитися пізнавати», «навчитися діяти», «навчитися жити разом».

У статті наведено результати компаративного аналізу пріоритетів, мотивів, цінностей сучасних дітей та вчителів.

Виокремлено напрям руху для Нової української школи, визначено формулу сучасної освіти.

Ключові поняття: ідея національної освіти, «освіта на основі цінностей», проекти ЮНЕСКО, чотири принципи якісної освіти, «гарне» суспільство, «гарна» людина, «гарна» освіта, Нова українська школа, варіанти якою їй бути.

Директор школи, ліцею, гімназії № 1-2 2017

¹ Укладач: Ольга ВИГОВСЬКА

**«ВЧИМОСЯ ЗНАТИ,
ВЧИМОСЯ РОБИТИ,
ВЧИМОСЯ БУТИ, ВЧИМОСЯ
ЖИТИ РАЗОМ:**

*трансформація освітнього
ландшафту школи
засобами сучасних технологій»*

За такою темою у м. Буча Київської області цього року відбулася XVIII Всеукраїнська Я-конференція асоційованих шкіл ЮНЕСКО, яку проведено, як вже традиційно склалося, за ініціативи національного координатора мережі асоційованих шкіл Національної комісії України у справах ЮНЕСКО **Марії Глоби** та за підтримки Національної комісії України у справах ЮНЕСКО (цього року в особі посла з особливих доручень і заступника голови Національної комісії **Сергія Реви**).

Як наголосила **Марія Глоба**, конференція проходила в новому форматі: було обрано **25 шкіл ЮНЕСКО**, які від імені всіх інших могли пропонувати все, що вважають вартим уваги, стосовно подальшої діяльності таких шкіл.

Вкотре, а саме вп'яте, всеукраїнську конференцію асоційованих шкіл ЮНЕСКО проведено колективом київської гімназії «Гармонія», за словами **Марії Глоби**, найактивнішим закладом серед асоційованих шкіл ЮНЕСКО.

Директор цього закладу **Олена Іванівна Чинок** кожного разу ініціює різні формати проведення таких конференцій, креативно підходить до їх тематичного наповнення, і все це робиться в контексті, з *одного боку*, обов'язкового впровадження педагогічним колективом гімназії принципів ЮНЕСКО, а з *другого* – готовністю ділитися набутим досвідом з іншими колегами асоційованих шкіл.

Для учасників цього зібрання було обрано «мозаїчний» формат проведення зазначеної конференції з традиційних та інноваційних

**XVIII ВСЕУКРАЇНЬСЬКА Я-КОНФЕРЕНЦІЯ
АСОЦІЙОВАНИХ ШІЛ ЮНЕСКО
(24 березня 2017 року, м. Буча Київської області)**

На фото (зліва направо): **Олена Чинок**, директор київської гімназії «Гармонія», кандидат філологічних наук; **Наталія Іванівна**, начальник Управління освіти Дніпровської у м. Києві ДА; **Марія Глоба**, національний координатор мережі асоційованих шкіл Національної комісії України у справах ЮНЕСКО (МОН України).

Учасники конференції: учні та вчителі

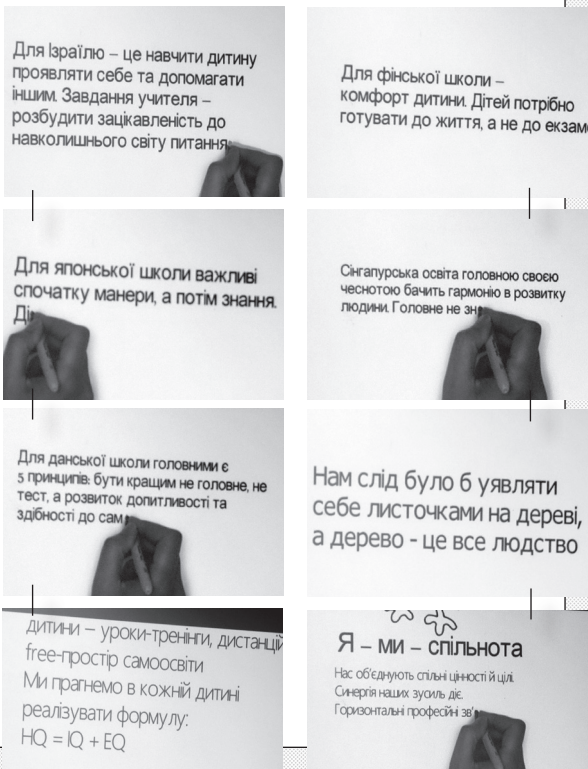

² ВІЗИТКА: щодо історії діяльності в Україні асоційованих шкіл ЮНЕСКО

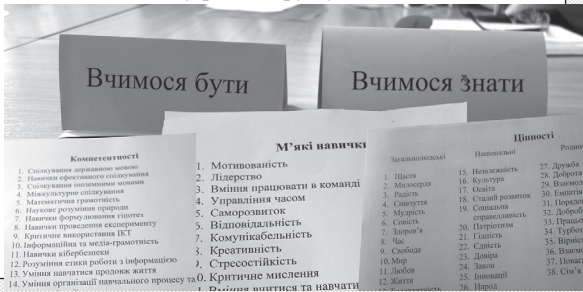
Станом на 1.01.2017 року в Україні нараховується більше **74 шкіл, 50 клубів та 14 кафедр** у системі ЮНЕСКО України. Це інноваційні навчальні заклади, які на теренах держав стали провідниками політики ЮНЕСКО – спеціалізованої організації ООН як потужного освітнього, наукового, культурного і дипломатичного форуму, який реалізує міжнародні проекти, гармонізує загальнопланетарну політику в галузі освіти, інтегрує освітні системи, надає можливість мільйонам людей долучитися до освітніх програм, вселяючи кожному надію на краще життя.

В Україні національним координатором мережі асоційованих шкіл Національної комісії України у справах ЮНЕСКО **Марією Глобою** започатковано проведення щорічних конференцій, *цього року відбулася вже 18-та*, які сприяли всім тим змінам в українській освіті, які можна охарактеризувати такими поняттями: інтеграція освітніх систем, демократизація суспільства, захист прав людини (зокрема, дитини), екологія природи та людини, які фактично закладають підвалини сучасної людини в контексті вироблення/розробки загальнопланетарної політики співжиття людей на планеті Земля. Такі намагання і зусилля як в цілому ЮНЕСКО, так і української мережі асоційованих шкіл можна лише вітати.

Фото-слайди з виступу Олени ЧИНОК

Смислові питання у роботі груп учнів і вчителів

Атмосфера роботи «різноколіорових» груп.

форм, яку й проведено за інноваційно-організаційною моделлю, запропонованою **О.І. Чинок**.

Інформація з різних джерел шквально заповнила весь простір, де працювали учасники конференції: мультимедійні презентації (див. фото-слайди у врізах на С. 38-39), орієнтувальні матеріали для ролівої гри, кілька виступів з теоретико-практичними поглядами на головне, що мотивує вчителів та орієнтує молодь. Ключовою фігурою постала «людина» в кількох своїх вимірах (з ними знайомтеся у цьому числі журналу за статтею **Анастасії Некряч** на С. 42-43). Розглянуто найбільш пріоритетні навички, їх структуру, зміст, а отже й завдання, що стають нагальними для кожного суб'єкта школи – і вчителя, і учня (про це детальніше – у статті **Світлани Рудаківської** на С. 44-46).

Приділено значну увагу питанню переосмислення ролі освіти, її основних понять, як от: «національна культура», «реформування», «зміни», «розвиток», «трансформація» та «переосмислення» (див. фото-слайди у врізі на С. 39). За фото-слайдами, що у врізі на С. 38, стають очевидними відмінності між школами різних країн світу за їх ціннісними орієнтаціями.

У форматі групової діяльності за типом «рольової гри» на чолі з коучем-модератором працювало кілька команд, серед яких і вчительські, і учнівські.

Біля дошок із зображеннями яблуневих дерев зібралися представники команд, щоб «наклеїти» на загальний образ дерева-яблуні її плоди, які уособлюють результати спільної роботи.

Виголошено результати, на кшталт «зворотної інформації» учні діляться власними рефлексіями тих відчуттів і ставлень, які супроводжували їхню групову діяльність.

Уважно дослухалися промови американського педагога **Кента РОБІНСОНА**: «Найгірше те, що відповідальність і професіоналізм вчителів знизилися. Вчителі виконують ролі тих, які обслуговують програми тестування. Це всесвітня тенденція і це катастрофа. Єдина річ, здатна підвищити шкільну успішність, – це якість викладання. Це – вчителі, які є джерелом життєвої сили освіти».

Післядія стосовно відстрочених *результатів цієї конференції*: **О.І. Чинок** ретельно вивчила думки та пропозиції дітей, їх ставлення до окреслених нею проблем, порівняла з такими ж у вчителів, здійснила компаративний аналіз, ознаяомитися з яким ви зможете за статтею **О.І. Чинок** у цьому часописі (див. С. 47-51).

У результаті обговорення *дійшли висновку щодо необхідності трансформації української освіти* (див. фото-врізи на С. 38-39 і знайомтеся з виступами учасників конференції – С. 42-52).

Фото-слайди з виступу Олени ЧИНОК

<p>Суть національної культури не в тому, що є на поверхні в спільних для людей одній культури способів осягнення і тлумачення оточуючого світу</p> <p>Національна культура має багатшарову систему, подібно до цибулини.</p>	<p>Неувага до вимір цінностей освіти та пасивне сприйняття тих життєвих пріоритетів, які стійко складаються в суспільстві, – основне вада сучасної освіти</p> <p>Висока інерційність традиційної системи освіти: звичи, що відбуваються в ній, мають або чисто зовнішній характер, або спрямовані на звільну змісту освіти за принципом оновлення початкової інформації</p>
<p>Переосмислення – зміна світогляду, вихід за межі звичного, зміна свого вектору мислення і усвідомлення</p> <p>Переосмислення – це незворотний процес для вдосконалення людини</p>	<p>Трансформація – це зміняти форму, змінюватися, тому необхідно вирішувати питання про механізми перетворення, початкову форму, ризи і властивості нової форми, спосіб появи</p>
<p>Трансформація – процес набуття суспільно нових рис, які відповідають вимогам часу. Відбуваються зміни в життєвих стандартах, звичках поведінки і потребах</p>	<p>Реформування – комплекс заходів, які не змінюють основ системи, але приводять до зміни умов діяльності всієї, за умов неможливості мати позитивний розвиток</p>
<p>Розвиток – це спрямована, закономірна зміна чогонебудь під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів</p> <p>Розвиток – дія, процес, внаслідок якого відбувається зміна якості період від одного якісного стану до іншого, висхідний</p>	<p>Зміни – це постійний, безперервний процес в нашому житті</p> <p>"Зміни" не достатньо адекватно описують процес, що відбуваються, оскільки не можуть позначити чіткого початку або певного кінця</p>

ПЕДАГОГІЧНИЙ ОСКАР «Атлант» Історія появи в освітянському просторі країни нової відзнаки

Розуміння особливої ролі керівника школи в українській освіті є: на зборах НАПН **В.Г. Кремень** неодноразово наголошував, що який директор, така і школа. У цьому Проекті ми і відшукуємо саме таких, які для всіх інших стануть за приклад, продемонструють, як треба і що можна робити відразу... на користь українським дітям.

Іх на сьогодні – 16! Усі вони науковці-дослідники, більшість з них керують авторськими школами, діти в їхніх школах хочуть вчитися, а вчителі – творчо працювати. Результати роботи закладів, якими керують наші

Захоплення зали від почутого – появи «Атланта»!

О. Виговська вручає Педагогічний Оскар «Атлант» О. Чинок

новатори, вражають і викликають захоплення. На місці жоден з них не стоїть, вони в процесі постійного розвитку разом зі своєю школою, з педагогами та учнями, що викликає у мене, як ініціатора і керівника цього Проекту, бажання ще якось відзначити їх роботу. Так у 2016 р. до 10-ліття Проекту зніціювала розробку і виготовлення власним коштом скульптурної відзнаки – «Атланта»¹, який, як на мене, найбільш адекватно презентує роботу українського керівника: щоб реалізовувати всі завдання щодо шкільництва, треба мати неабиякі фізичні сили, щоб фактично тримати школу на своїх плечах і в своєму серці (тож треба бути атлетом), та ще й креативом, талантом – за таких умов лише і можна достойно справитися з усіма завданнями освітянського керівника – директора школи. Відтепер наші новатори мають нагоду ставати лауреатами відзнаки **Педагогічний Оскар «Атлант»** і отримувати відповідні сертифікати чи, за бажанням, навіть, скульптурну фігуру «Атланта», яку уперше на наше замовлення виготовлено скульптором **О.С. Красноголовцем**, доцентом НПУ ім. М.П. Драгоманова.

Педагоги-новатори, які порівняно з іншими – на крок чи навіть більше попереду останніх, мов ліхтариком освітлюють шлях, яким маємо йти, щоб побудувати власну Школу, а з нею – і власну державу! **Таким новатором української школи є і Олена Іванівна Чинок**, автор-герой четвертої сторінки проекту «Педагогі-новатори в Україні» – «*Авторська приватна школа в українському суспільстві*», яка наприкінці 2016 року за рішенням Ради Проекту стала лауреатом відзнаки – Педагогічний Оскар «Атлант».

¹Про що подію детальніше у нашому журналі: 2016. – № 1-3. – С. 146.

ДИРЕКТОР ШКОЛИ І ПРОЕКТ «ПЕДАГОГИ- НОВАТОРИ В УКРАЇНІ»

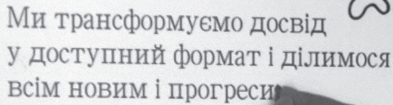
У ситуації, що склалася в країні, надзвичайно важливо для збереження української нації, хто саме працює з молоддю, які вони, сучасні вчителі шкіл і викладачі вишів, сповідують цінності, на що зорієнтують молодь в подальшій її життєдіяльності... Тож, коли наука не дає орієнтирів для виховання молоді, а ці найскладніші проблеми розв'язуються вчителями самотужки, звертаємо увагу наших читачів, зокрема і учасників конференції на Всеукраїнський проект НАПН і нашого журналу – «*Педагоги-новатори в Україні*», який вже відсвяткував своє перше десятиліття. Під час свого виступу, між іншим, я розповіла про те, що, на відміну від відомого ще з радянських часів проекту «*Педагоги-новатори*», головною постаттю українського проекту є не окремий учитель, хоч би і новатор, а керівник школи, освітянський лідер. Чому? Тому що не українські реалії шкільництва – це не проблема викладання якогось навчального предмета чи підготовки такого ж вчителя, а це системна криза, тож і потребує комплексного, системного розв'язання. **Останнє забезпечити якраз і може керівник закладу, якщо він новатор.**

Заслужена нагорода О. І. Чинок

ПОДЯКА ЗА ІНІЦІАТИВУ

Фото-слайд з виступу О. Чинок

Ми трансформуємо досвід
у доступний формат і ділимося
всім новим і прогресивним

Анастасія НЕКРЯЧ, проректор КМУ: «Висловлюємо подяку ПНЗ «НВК «Гуманітарна гімназія «Гармонія», яка ініціює заходи, подібні нинішньому форуму, значення яких важко переоцінити. Адже це формат нового освітнього простору, майданчик інноваційних педагогічних технологій, виховання сучасної молоді, створення унікальних комунікативних мереж. Це своєрідний освітній міст між різними групами соціуму, який відкриває українцям рівний доступ до вищого рівня освіти, вільного обміну ідеями і знаннями та інтегрує наше суспільство в більш цивілізований світ, а отже, робить нас більше адаптованими до викликів і загроз життя».

Світлана РУДАКІВСЬКА, проректор КМУ: «Головний організатор цієї конференції – Чинок Олена Іванівна – ініціатор глибоких інноваційних перетворень в освіті, яка не тільки веде за собою, вона спонукає нас всіх до відкриття нових пластів у нашому освітньому просторі і середовищі. Своім прикладом, своєю відданістю освітній справі є для нас взірцем креативного погляду на нас самих – на внутрішні й зовнішні особистісні процеси і перетворення, спонукає до втілення «Я-концепції», концепцій «Ми-партнери в освіті» і «Ми-спільнота і команда, творці майбутнього».

А. Некряч

С. Рудаківська

РЕЗУЛЬТАТ,
на який варто звернути увагу

В освітніх колах існує думка, що найбільшим результатом заходів, які ми проводимо, є ті, що відразу підтримуються колегами на рівні дії: коли ідеї одного заходу стають поштовхом для проведення інших.

Мене запросили на науково-практичну (відразу звернімо увагу: не Я-конференція, а вже МИ!) МИ-конференцію «Трансформація партнерства в умовах реформування освіти», організаторами якої став Київський міжнародний університет разом із загальноосвітніми закладами Дніпровського району м. Києва, яку й було проведено 17 травня 2017 р.

ПРОГРАМОЮ цієї МИ-КОНФЕРЕНЦІЇ передбачено в контексті трансформації освітнього ландшафту школи переосмислити проблему спадкоємності партнерства в освіті: школа-ВНЗ.

Учасники конференції намагалися реалізувати її мету: з'ясувати перспективи взаємодії школи і КиМУ у профорієнтаційній роботі, розкрити можливості партнерства та співпраці шкіл і КиМУ, вчителів і вчених, науки й освіти.

Викладачі університету разом з керівниками шкіл провели для цього такі секційні заняття: «Учень-студент. Шлях учня-випускника нової школи до абітурієнта. Наші очікування та надії», «Учитель-викладач. Що може дати ВНЗ учителю нової формації?», «Керівник школи – ВНЗ. Кроки керівника навчального закладу для будови успішної нової школи в умовах партнерства з ВНЗ», «Реформа освіти – це необхідність чи вимушений крок, вимога часу чи виклик часу?».

Результатом проведення цієї конференції стала Резолюція, в якій, між іншим, її учасники: усвідомлюючи свою громадянську відповідальність за майбутнє держави, відзначаючи, що нинішній етап характеризується радикальною модернізацією всієї вітчизняної освітньої системи, констатували, що сучасний етап становлення української держави потребує нових підходів в освітній сфері, а також трансформації партнерства як необхідного кроку щодо активізації спільних зусиль в профорієнтаційній роботі.

На підставі зазначеного підтримали зусилля керівників шкіл Дніпровського району і КиМУ щодо формування спільного освітнього і наукового простору та ін.

Маю лише додати, що модераторами МИ-конференції стали наші автори, проректори КиМУ Анастасія НЕКРЯЧ і Світлана РУДАКІВСЬКА.

Їхня діяльність є яскравим підтвердженням справедливості загальновідомої думки К.Д. Ушинського про те, що передається не досвід, а його ідея.

Я це побачила на власні очі!

Ольга ВИГОВСЬКА